

Krzysztof Kostecki*

ZASADY UCZESTNICTWA LABORATORIÓW BADAWCZYCH W PT ORAZ WYKORZYSTANIA ICH WYNIKÓW W PROCESACH AKREDYTACJI I NADZORU WEDŁUG NOWEGO WYDANIA DOKUMENTU PCA DA-05

W artykule omówiono opublikowany w 2011 r. dokument Polskiego Centrum Akredytacji [1], którego nowa edycja uwzględnia wymagania i wytyczne między innymi wydanych w 2010 r. pozycji: PN-EN ISO/IEC 17043:2011 [2], ILAC P9:11/2010 ILAC [3], EA-4/18:2010 [4]. Przedstawiono także problemy dotyczące dostosowania polityki i procedur Instytutu Techniki Budowlanej do postawionych wymagań.

1. Wstęp

Artykuł jest kontynuacją opublikowanej w kwartalniku „Prace Instytutu Techniki Budowlanej” pracy Haliny Deptuły pt. „Badania biegułości w świetle wymagań normy PN-EN 17043:2010 oraz dokumentu doradczego EA-4/18:2010” [5].

Wnioski z tej publikacji, zapowiadające nowelizację polityki Polskiego Centrum Akredytacji dotyczącej badań biegułości, znalazły odzwierciedlenie w nowym wydaniu dokumentu DA-05 z dn. 17.11.2011 r. [1]. Co prawda dokument ten obowiązuje dopiero od 17.05.2012 r., jednak proces dostosowania strategii i procedur Instytutu Techniki Budowlanej do postawionych wymagań rozpoczął się na długo przed jego wydaniem.

Nowelizacja DA-05 podyktowana była koniecznością wdrożenia dokumentów EA-4/18:2010 [4] oraz ILAC P9:11/2010 [3], wskazujących na sposób uwzględniania uczestnictwa laboratoriów w badaniach biegułości w procesach akredytacji i nadzoru. Wymagania znowelizowanego dokumentu dotyczą nie tylko laboratoriów badawczych, wzorcujących i medycznych, ale również – tam gdzie ma to zastosowanie – jednostek inspekcyjnych, a także jednostek certyfikujących wyroby podczas oceny laboratoriów, które świadczą dla nich usługi w zakresie podwykonawstwa [6].

* mgr inż. – Zespół Laboratoriów Badawczych ITB

Zmiany dotyczą przede wszystkim sposobu podejścia do planowania badań biegłości oraz do ich realizacji. W ślad za dokumentem EA-4/18:2010 wprowadzono pojęcia: **poziom uczestnictwa, częstość uczestnictwa, poddyscyplina**. Stosowanie tych terminów może w konsekwencji (wg PCA) zmniejszyć liczbę badań biegłości, w których laboratorium uczestniczyło dotychczas, a tym samym powinno ułatwić wykazanie kompetencji przez laboratorium w całym zakresie akredytacji [6].

Należy jednocześnie, pamiętać, że obowiązek wykazania, iż przyjęte terminy: „poziom”, „częstość” oraz „poddyscyplina” są odpowiednie dla danego zakresu akredytacji, będzie spoczywać na akredytowanym laboratorium. Nowy dokument wskazuje na potrzebę planowania udziału w badaniach biegłości obejmującego cały cykl akredytacji (4 lata). Ocena planu będzie przedmiotem działania zespołu oceniającego PCA [6].

2. Wymagania DA-05

Główne zmiany i zmodyfikowane w stosunku do zapisów w poprzednim wydaniu DA-05 wymagania PCA zamieszczono poniżej:

- W nowym wydaniu DA-05 przywołano definicje podane w dokumentach [2] i [4]. Pojęcia takie jak:

- badanie biegłości (PT - *proficiency testing*) [2],
- porównanie międzylaboratoryjne (ILC - *interlaboratory comparison*) [2],
- poziom uczestnictwa [4],
- częstość uczestnictwa [4],
- poddyscyplina [4]

funkcjonują już w ITB, między innymi w Procedurze Zarządzania Zespołu Laboratoriów Badawczych ITB nr 17, i weszły do słownika określeń stosowanych przez pracowników Zespołu Laboratoriów Badawczych Instytutu Techniki Budowlanej (ZLB ITB), na przykład przy planowaniu oraz realizacji wszelkich zadań związanych ze sterowaniem jakością.

- PCA wymaga, aby laboratoria zidentyfikowały w ramach całego posiadanego zakresu akredytacji „poddyscypliny” oraz określiły „poziom uczestnictwa” i „częstość uczestnictwa” w badaniach biegłości. Wymagania te nie powinny być zaskoczeniem, gdyż pojawiły się już wcześniej (podobnie jak wiele innych, omawianych w niniejszym artykule) w dokumencie EA-4/18 wydanym w czerwcu 2010 r. Tym niemniej laboratoria akredytowane lub ubiegające się o akredytację, które jeszcze nie wdrożyły „nowego podejścia”, są zobowiązane do uczynienia tego w terminie do 17.05.2012 r., kiedy to nowe wydanie DA-05 zacznie obowiązywać.

Poddyscypliny oraz poziom i częstość uczestnictwa w PT zgodnie z zaleceniami należy określić w oparciu o działalność techniczną, stosowane inne metody zapewnienia jakości wyników, oszacowany poziom ryzyka, a także istniejące wymagania prawne. Zadanie to jest tym trudniejsze, że PCA wymaga dokumentowania argumentów technicznych oraz uzasadnienia przyczyn będących podstawą do określenia „poziomu” i „częstości” uczestnictwa w PT.

- PCA zobowiązuje laboratoria do przedstawiania dowodów uczestnictwa w badaniach biegłości, przy czym zakładana minimalna „częstość uczestnictwa” dla każdej zidentyfikowanej „poddyscypliny” to raz w ciągu cyklu (4 lata). Częstość mniejsza może zostać przez jednostkę akredytującą zaakceptowana, ale wymaga to przedstawienia dowodów przeprowadzenia analizy uzyskiwanych wyników oraz oceny ryzyka związanego z ewentualnością utraty biegłości lub innymi konsekwencjami wynikającymi z wydłużenia czasu badania.

- W przypadku uzyskania wyników niezadowolających lub wątpliwych, laboratorium powinno niezwłocznie dokonać analizy, wyjaśnić przyczyny i przeprowadzić odpowiednie działania, których skuteczność należy sprawdzić poprzez powtórny udział laboratorium w PT obejmującym tę samą poddyscyplinę.

O ile wymaganie to nie zmieniło się formalnie, ale zostało jedynie powiązane z nowo wprowadzonym pojęciem „poddyscypliny”, to podany niżej termin powtórnego udziału w PT został skrócony do sześciu miesięcy. Wprowadzenie tak krótkiego terminu jest z wielu względów problematyczne. Pomijając ubogą ofertę dostępnych na rynku programów porównań oraz wąski zakres metodyczny, ich częstość też nie jest duża. Wynika to być może z faktu, że udział w PT wymaga uczestnictwa jak największej liczby laboratoriów, zatem zgromadzenie wystarczającej liczby zainteresowanych oraz zsynchronizowanie terminów jest trudne. Ponadto sama analiza przyczyn uzyskania wyników niezadowolających lub wątpliwych może niejednokrotnie, przy bardziej złożonych zagadnieniach, trwać tygodniami. Tak więc czasu na podjęcie stosownych działań jest mało.

- W przypadku negatywnych wyników podjętych działań oraz jeżeli termin powtórnego udziału w PT przekracza 6 miesięcy, PCA może podjąć decyzję o zawieszeniu akredytacji w wybranym obszarze (właściwym dla poddyscypliny) do czasu powtórnego udziału laboratorium w PT zakończonego wynikiem pozytywnym.

Powyższy akapit nie wymaga chyba komentarza, gdyż konsekwencje zawieszenia akredytacji dla niektórych laboratoriów mogą być co najmniej „uciążliwe”, a dla tych o małym zakresie - opłakane, tym bardziej, że zawieszenie dotyczy całego obszaru właściwego dla poddyscypliny. Wspomniane wcześniej, a także omówione w następnym rozdziale trudności w dostępie do PT/ILC, nie ułatwiają zadania. W tej sytuacji w odwodzie stoją jedynie alternatywne metody sterowania jakością.

PCA zastrzega sobie ponadto prawo do przeprowadzenia dodatkowej oceny w siedzibie laboratorium, w której realizowane są przedmiotowe badania, wykonywanej przez audytorów technicznych, w celu potwierdzenia poprawności i skuteczności przeprowadzonych prac. Ocena taka to dodatkowe koszty dla laboratorium.

- Plan udziału w PT powinien być regularnie przeglądany przez laboratorium pod kątem jego odpowiedności, zwłaszcza w przypadku zmian dotyczących personelu, metod, wyposażenia itp.

Temu zapisowi trudno odmówić słuszności. Częstość przeglądów nie jest jednak narzucona, więc przy jej określaniu warto przeanalizować wpływ potencjalnych zmian w laboratorium na poziom i częstość uczestnictwa w PT.

- W przypadku gdy w specyficznej dziedzinie badań/wzorcowań laboratorium nie uczestniczą w PT ani w porównaniach międzylaboratoryjnych, powinny przedstawić wiarygodne i skuteczne, alternatywne metody wykazania swoich kompetencji technicznych.

Odpowiedzialność za przyjętą politykę leży po stronie laboratoriów. PCA wymaga jej określenia i udokumentowana w sposób umożliwiający uzasadnienie przyjęcia konkretnego sposobu potwierdzenia kompetencji technicznych. Ten fragment polityki PCA daje laboratoriom alternatywę w stosunku do zewnętrznych PT/ILC, która umiejętnie wykorzystana pozwoli na wypracowanie własnych narzędzi sprawnego sterowania jakością badań.

Organizacja porównań we własnym zakresie wymaga jednak spełnienia następujących warunków:

- organizator porównania powinien jednoznacznie określić w programie metodę ustalenia wartości przypisanej, zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17043:2011,
- wybór metod oraz kryteria akceptacji uzyskiwanych rezultatów powinny być merytorycznie i technicznie uzasadnione oraz zaakceptowane przez uczestników porównań.

3. Proces dostosowania strategii i procedur ITB do wymagań EA-4/18:2010 oraz ILAC P9:11/2010, uwzględnionych później w DA-05

Oprócz oczywistych drobnych zmian w całości dokumentacji ITB, związanych z aktualizacją wydań dokumentów wymienionych w tytule tego rozdziału, istniejący system sterowania jakością wymagał gruntownej restrukturyzacji w związku z nowym podejściem ILAC, EA i PCA do omawianych zagadnień.

Ogromnym nakładem pracy przedstawicieli laboratoriów ZLB oraz Działu ds. Laboratoriów Badawczych określono dziedziny i poddziedziny badań, w celu wyodrębnienia obszarów kompetencji technicznych, zdefiniowanych przez badane wyroby, właściwości lub techniki pomiaru. W tych ramach wyselekcjonowano poddyscypliny, z których każda zawiera wyczerpujący opis reguły, na podstawie której została utworzona, w korelacji z sugerowanymi metodami zapewnienia jakości wyników, przewidywaną częstotliwością podejmowanych działań oraz potencjalnymi możliwościami uczestnictwa w PT/ILC. Poddyscypliny oznaczone zostały unikalnymi symbolami, ułatwiającymi poruszanie się w ich obszernym zbiorze.

Harmonogram sterowania jakością tworzonego na podstawie przeprowadzonej oceny ryzyka. Wdrożony i sprawnie funkcjonujący w ITB system zarządzania, zgodny z PN-EN ISO/IEC 17025 [7], dysponuje narzędziami pozwalającymi na minimalizację ryzyka związanego z istniejącymi zagrożeniami. Określony w przyjętej Polityce Jakości, opublikowanej między innymi na stronie internetowej ITB, cel systemu zarządzania, jakim jest zapewnienie wysokiej jakości badań laboratoryjnych, realizowany jest poprzez:

- zapewnienie wykształconej kadry pracowników ciągle doskonalących swoje umiejętności przez szkolenia rozwijające wiedzę merytoryczną oraz wiedzę na temat zarządzania jakością,

- zapewnienie pracownikom ciągłego uzupełniania wiedzy poprzez aktywny udział pracowników w krajowych oraz zagranicznych spotkaniach naukowych i technicznych, a także w pracach organizacji związanych z funkcjonowaniem rynku wyrobów budowlanych, w tym organizacji UE (PKN, CEN, EOTA, GNB),
- postępowanie pracowników zgodne z przyjętymi procedurami zarządzania,
- prowadzenie badań z użyciem odpowiedniego wyposażenia zapewniającego spójność pomiarową,
- stałe uzupełnianie i modernizację aparatury badawczej stosownie do wymagań zawartych w normach i procedurach badawczych,
- zapewnienie odpowiedniego środowiska badań,
- korzystanie z kwalifikowanych dostawców usług i materiałów,
- doskonalenie systemu zarządzania [8].

Na podstawie potwierdzonej w praktyce i zweryfikowanej audytami PCA zgodności działań kadry ITB z założeniami systemu zarządzania i deklaracjami zawartymi w Polityce Jakości przyjęto, że ryzyko pojawienia się badań niezgodnych jest niewielkie. System pozwala zapobiegać przewidywanym zagrożeniom, co potwierdza nieznaczna liczba reklamacji, skarg i badań niezgodnych.

Biorąc pod uwagę bardzo obszerny zakres działań realizowanych przez laboratoria ZLB (ponad 4000 akredytowanych metod badawczych), można sobie wyobrazić skalę zagadnienia. Uwzględniając fakt, że wiele metod i technik badawczych wykazuje duże podobieństwo, co pozwala zawęzić zbiór zdefiniowanych poddyscyplin, jego rozmiar w dalszym ciągu pozostaje imponujący.

Zakres działalności niektórych laboratoriów ZLB niekiedy zazębia się wzajemnie. Akredytowane metody badawcze, przywołane w stosownych normach, często narzucają korzystanie podczas ich realizacji z takich samych urządzeń badawczych i pomiarowych. Ponadto wymagane podobne kwalifikacje personelu (zdobyte w danej dziedzinie doświadczenie, gwarantujące prawidłowe przeprowadzenie badań, zgodnie z nowymi, często zbliżonymi metodami badawczymi) sprawiają, że wiele spośród zdefiniowanych poddyscyplin znajduje się w obrębie działalności dwóch i więcej laboratoriów ZLB jednocześnie. Ze względu na przytoczone fakty oraz biorąc pod uwagę niejednokrotną realizację kilku - podanych w dalszej części artykułu - typów działań w ramach jednej poddyscypliny w danym roku, ogólna liczba zadań przyporządkowanych sterowaniu jakością jest w odniesieniu do wstępnie zdefiniowanego zbioru poddyscyplin zwielokrotniona.

Panowanie nad tak dużą liczbą metod badawczych i w konsekwencji również poddyscyplin wymagało stworzenia „mapy” powiązań pomiędzy nimi. Relacje te ustalono w oparciu o zakres akredytacji poszczególnych laboratoriów ZLB. Taki zabieg uczynił ogólnie spojrzenie na całość omawianego tematu i znacznie uprościł kontrolę, praktycznie eliminując możliwość pominięcia którejś z poddyscyplin w czteroletnim planie sterowania jakością. Technika taka, w nieco odmiennej postaci, podana jest także jako przykład w dokumencie EA-4/18 [4].

Opracowywany na początku danego cyklu akredytacji na podstawie stworzonego zbioru poddyscyplin harmonogram sterowania jakością zyskał formę szeregu tablic

odpowiadających laboratoriom ZLB. Obejmuje on wszystkie zidentyfikowane poddyscypliny, w podziale na lata danego cyklu akredytacji, w których realizowane są działania wymienione w dalszej części artykułu. Tabełaryczne ujęcie pozwala na spojrzenie na temat „z perspektywy czteroletniej”, co ułatwia eliminację zadań powtarzających się, uwydatnia pola pominięte i umożliwia wygodne uzupełnianie w planie zadań nadprogramowych. Komórki planów poszczególnych laboratoriów ZLB są powiązane na zasadzie ewentualnej kooperacji pomiędzy laboratoriami oraz z uwzględnieniem wspomnianych wcześniej „map powiązań”: metoda badawcza – poddyscyplina – rodzaj działania. Teoretyczny „widok” planu, zamieszczony w tablicy 1, obrazuje wszechstronność przyjętej formy planowania.

W praktycznym wydaniu takiego planu zamieszcza się o wiele więcej informacji (np. metody badawcze, normy, kryteria oceny, uczestników, inne adnotacje, wnioski itd.).

Z różnych względów uczestnictwo w PT/ILC nie zawsze jest możliwe. Dlatego oprócz standardowych metod sterowania jakością, wymienionych w tablicy 2 jako metody typu A i typu B, ZLB opracowało tzw. metody alternatywne (typ C i D).

Tablica 1. Przykładowy plan sterowania jakością badań dla wybranego laboratorium ZLB ITB
Table 1. Example of „testing quality-control plan” for selected Laboratory of the Group of Testing Laboratories of Building Research Institute

Laboratorium	Poddyscyplina		Kooperacja	I rok cyklu	II rok cyklu	III rok cyklu	IV rok cyklu	Częstotliwość
	symbol	opis						
Symbol laboratorium ZLB	1	1	inne laboratoria ZLB	działanie typu A1	-	-	-	1/cykl
	2	2	brak	-	-	działanie typu C2	-	1/cykl
	3	3	inne laboratoria ZLB	-	działanie typu B	-	-	1/cykl
	4	4	inne laboratoria ZLB	działanie nadprogramowe typu A	-	-	działanie typu C5	1/cykl
	-	-	inne laboratoria ZLB	-	-	działanie typu B	-	1/cykl
	22	22	inne laboratoria ZLB	działanie typu D1	działanie typu C3	-	-	2/cykl
	-	-	inne laboratoria ZLB	-	-	-	działanie typu A2	1/cykl
	-	-	inne laboratoria ZLB	-	-	działanie typu D2	-	1/cykl
	25	25	inne laboratoria ZLB	-	działanie typu C1	-	-	1/cykl

Tablica 2. Wykaz typów metod sterowania jakością badań w ZLB ITB

Table 2. List of testing quality control methods applied in the Group of Testing Laboratories of Building Research Institute

Symbol	Metody sterowania jakością
A	Badania biegłości przez porównania międzylaboratoryjne, z uczestnictwem laboratoriów zewnętrznych
A.1	Z inicjatywy organizacji spoza ITB (np. innego laboratorium badawczego, Polskiego Centrum Akredytacji, Klubu Polskich Laboratoriów Badawczych „Pollab”)
A.2	Z inicjatywy Zespołu Laboratoriów Badawczych ITB lub poszczególnych Laboratoriów tego Zespołu, z udziałem laboratoriów spoza ITB
B	Badania biegłości przez porównania międzylaboratoryjne w ramach Zespołu Laboratoriów Badawczych ITB
C	Badania i działania wewnątrzlaboratoryjne
C.1	Metody typu C obejmują sterowanie jakością badań związane z powtarzalnością wewnątrz laboratorium i późniejszą obróbką wyników, z zastosowaniem różnych technik statystycznych. Techniki statystyczne, stosowane kryteria oraz zagadnienia będące przedmiotem sterowania jakością, w stosunku do których oceniana jest powtarzalność, przyjmowane są na podstawie charakterystycznych właściwości danej poddyscypliny
C.2	
C...	
D	Inne metody, opracowane przez laboratorium odpowiednio do specyfiki badań
D.1	Metody typu D stosowane są w przypadkach, gdy powtarzanie badań jest nieracjonalne lub merytorycznie nieuzasadnione. Do metod badawczych podlegających działaniom typu D należą w szczególności badania drogich i/lub skomplikowanych obiektów badań, polegające na narażeniu ich na określone czynniki. Wyniki takich badań są zwykle jakościowe, umowne i stanowią odzwierciedlenie stanu obiektu po zastosowaniu określonych czynników narażających. W wielu przypadkach, ze względu na charakter obiektu, badania wykonywane są jednokrotnie
D.2	
D...	

4. Dostępność PT/ILC

Wyposażenie w narzędzia, opisane w rozdziale 3, pozwala ZLB na optymalizację pracy i eliminację zagrożeń, nie zmienia jednak faktu, że wartości liczbowe, stojące za usankcjonowanymi dokumentem DA-05 pojęciami: „poziom uczestnictwa” i „częstość uczestnictwa”, będą z upływem lat nieuchronnie rosły.

Uzyskane ogromnym nakładem pracy instrumenty sprawnego sterowania jakością badań, pomimo zapewnianych udogodnień, nie eliminują konieczności szukania zewnętrznych organizatorów PT/ILC. Jest to zagadnienie trudne, wymagające odpowiedniej wiedzy, a także czasochłonne. Zważywszy na słabą odpowiedź rynku w tej kwestii, laboratoria niejednokrotnie zmuszone są do wyłaniania organizatorów zagranicznych.

W dokumencie DA-05 (w punktach 3.6-3.8) stwierdza się ponadto:

3.6. PCA nominuje akredytowane laboratoria do uczestnictwa w programach PT organizowanych przez EA lub inne organizacje zrzeszające jednostki akredytujące w przypadkach uzyskania informacji o takich możliwościach.

3.7. PCA może wskazać konkretne programy PT, w których uczestnictwo dla określonych laboratoriów jest obowiązkowe. W takich wypadkach niezbędne informacje są publikowane na stronie internetowej PCA lub podawane poprzez I BOK.

3.8. W celu ułatwienia laboratoriom wyboru właściwego dla zakresu wykonywanych badań programu PT, odpowiednie informacje o programach PT realizowanych w kraju lub poza jego granicami, są publikowane na stronie internetowej PCA jako ogólnodostępne lub podawane poprzez IBOK (skierowane bezpośrednio do określonych laboratoriów).

Można więc stwierdzić, że gama PT/ILC jest wystarczająco bogata, by móc przebieierać w ofertach. Tymczasem, we wspomnianych lokalizacjach internetowych:

a) na stronie www.pca.gov.pl, w zakładce: akredytacja > badania biegłości > dostęp do PT/ILC > **obowiązkowe PT/ILC** - istnieje 1 wpis z 2008 r.:
2008.02.27

- Badania biegłości „pH-5”

b) na stronie www.pca.gov.pl, w zakładce: akredytacja > badania biegłości > dostęp do PT/ILC > **dostępne programy** - w latach 2011-2012 pojawiły się tylko 3 wpisy:
2012.01.30

- IFA-Tulln zaprasza do wzięcia udziału w programach badań biegłości zaplanowanych na rok 2012.
2012.01.24

- The Association of German Agricultural Analytic and Research Institutes (VDLUFA), zaprasza do wzięcia udziału w aktualnie organizowanym programie badań biegłości dotyczącym badań chemicznych nawozów.
2011.02.17

- Badania biegłości/porównania międzylaboratoryjne z dziedzin: badania mechaniczne, metalograficzne i badania właściwości fizycznych metali, badania elektryczne, badania chemiczne żywności i wody oraz paliw stałych.

c) na stronie www.pca.gov.pl, w zakładce: akredytacja > badania biegłości > **dostęp do PT/ILC** > **linki** - podano trzech organizatorów, oferujących głównie badania chemiczne, mikrobiologiczne i żywności, z których większość nie dotyczy ZLB ITB:

EPTIS - www.eptis.bam.de

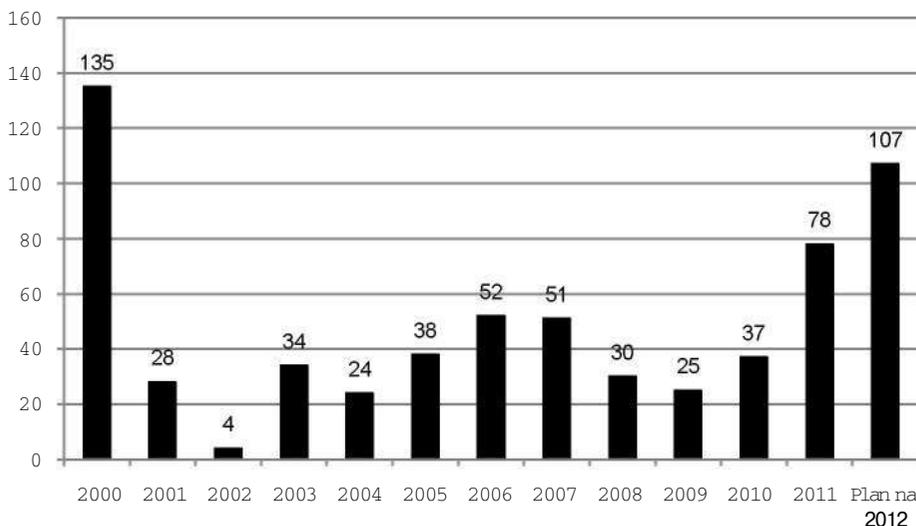
FAPAS - www.fapas.com

LGC Standards Sp. z o.o. - www.lgcpt.com

5. Podsumowanie

Laboratoria Zespołu Laboratoriów Badawczych Instytutu Techniki Budowlanej uczestniczą rokrocznie w badaniach porównawczych międzylaboratoryjnych i wewnątrzlaboratoryjnych, w ramach tematu badawczego LN-2, realizowanego od 1998 r.

Na rysunku 1 zamieszczono podsumowanie wyników badań porównawczych prowadzonych na przestrzeni lat w Zespole Laboratoriów Badawczych ITB.

Rys. 1. Liczba badań realizowanych w ramach tematu LN-2 w latach 2000–2012

Fig. 1. Number of tests carried out within the framework of quality control programme in the years 2000–2012

Tendencja wzrostowa w ostatnich latach świadczy o podjętych odpowiednio wcześniej pracach mających na celu dostosowanie się do przewidywanych wymagań PCA, zawartych finalnie w 5. wydaniu dokumentu DA-05.

Adaptacje omówione w artykule, przeprowadzone w II kwartale 2011 r., pozwoliły na wypełnienie obecnych wymagań PCA, zobowiązujących laboratoria – jak już wspomniano wcześniej – do zidentyfikowania w ramach całego posiadanego zakresu akredytacji „poddyscyplin” oraz określenia „poziomu uczestnictwa” i „częstości uczestnictwa” w PT, a także przedstawienia dowodów i argumentów technicznych uzasadniających przyczyny, które stanowiły podstawę przy podejmowaniu decyzji dotyczących tych zagadnień.

Praktyka pokazuje, że w miarę rozwoju ZLB, związanego nieodzownie z sukcesywnym poszerzaniem zakresu akredytacji, aby zapewnić najwyższą jakość oferowanych badań, która stała się wizytówką ITB, i tym samym wypełnić wymagania PCA, konieczna jest intensyfikacja udziału w badaniach PT/ILC.

Co za tym idzie, cytowane na wstępie prognozy PCA [6], sugerujące ograniczenie uczestnictwa w PT/ILC, nie znajdują odbicia w rzeczywistości.

Na rok 2012 zaplanowano dla laboratoriów ZLB ITB 107 zadań, obejmujących 91 poddyscyplin, w tym:

- działania typu A – 28 poddyscyplin,
- działania typu B – 22 poddyscypliny,
- działania typu C – 31 poddyscyplin,
- działania typu D – 16 poddyscyplin.

W roku 2013 przewidziano podobną liczbę zadań, obejmujących pozostałe do wykonania w V cyklu akredytacji poddyscypliny (ok. 97 poddyscyplin): w działaniach typu A (ok. 20), typu B (ok. 20), typu C (ok. 50) i typu D (ok. 30).

Podsumowując, można stwierdzić, że idea uczestnictwa w badaniach biegłości jest słuszna, tym niemniej polityka taka stosowana była zawsze i traktowano ją w ZLB ITB priorytetowo, niezależnie od zewnętrznych wymagań. Trudno się temu dziwić, zwłaszcza na fakt, że laboratoria ITB od dawna mają ugruntowaną pozycję na rynku, którą wywalczyły dzięki rzetelnemu przestrzeganiu własnej strategii dotyczącej zapewnienia jakości wyników badań.

Świadomość ta rośnie z upływem lat i wpisana się jako naturalny mechanizm w codzienną pracę Instytutu. Należy mieć tylko nadzieję, że skala rosnących wymagań nie przekroczy progę rozsądku, wprowadzając dysproporcję w stosunku koszt/zysk.

Bibliografia

- [1] Polityka dotycząca uczestnictwa w badaniach biegłości. Polskie Centrum Akredytacji, wyd. 5 z dn. 17.11.2011 r.
- [2] PN-EN ISO/IEC 17043:2011 Ocena zgodności. Ogólne wymagania dotyczące badania biegłości (ISO/IEC 17043:2010)
- [3] ILAC P9:11/2010 Polityka ILAC dotycząca uczestnictwa w badaniach biegłości
- [4] EA-4/18:2010 Wytoczne dotyczące poziomu i częstości uczestnictwa w badaniach biegłości
- [5] Deptuła H.: Badania biegłości w świetle wymagań normy PN-EN 17043:2010 oraz dokumentu doradczego EA-4/18:2010. Prace Instytutu Techniki Budowlanej – Kwartalnik, 2 (158), 2011
- [6] Komunikat PCA nr 88 w sprawie nowelizacji dokumentu DA-05 Polityka dotycząca uczestnictwa w badaniach biegłości, z dn. 17.11.2011 r.
- [7] PN-EN ISO/IEC 17025:2005 Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących
- [8] Polityka Jakości ZLB ITB

PRINCIPLES OF TESTING LABORATORIE'S PARTICIPATION IN PROFFICIENCY TESTING AND USING THEIR RESULTS IN ACCREDITATION AND SURVEILLANCE PROCESSES ACCORDING TO NEW EDITION OF DA-05 DOCUMENT

Summary

In 2011, the new edition of DA-05 (The Policy Regarding the Participation in Profficiency Testing) document has been published. The basic principles established by the mentioned document, as well as following consequences for the Group of Testing Laboratories of Building Research Institute, were presented in the article.

Praca wpłynęła do Redakcji 18 V 2012 r.